

MÆRK VIDEN

Fastholdelser i islamiske ægteskaber

Islamisk og borgerlig ægteskabsstatus

Et muslimsk par i Danmark kan være både borgerligt og islamisk gift. I mange muslimske miljøer anses *nikah* (den religiøse vielse) som det egentlige ægteskab, selvom det ikke nødvendigvis har nogen juridisk status i Danmark. En borgerlig skilsmisse betyder ikke nødvendigvis, at parret også er islamisk skilt. Parret kan derfor stadig opfatte sig som gift og betragtes som gift – af familien, netværket eller partners tidligere ægtefælle.

Hvad betyder det at være fastholdt i et islamisk ægteskab?

Muslimske mænd og kvinder har forskellige muligheder for at opnå skilsmisse. Forskellen ligger i, at mænd frit kan afslutte et ægteskab gennem *talaq*, mens kvinder ikke har samme mulighed. *Talaq* betyder direkte oversat "at give skilsmisse". I mange muslimske miljøer er det en ensidig skilsmisseform, som udelukkende kan iværksættes af manden. Han kan udtale ordet *talaq*, der ophæver ægteskabet, uden hverken at give en grund eller indhente kvindens accept. Herfra kan han anse sig selv for skilt.

For en kvinde kræver en islamisk skilsmisse typisk, at manden indvilliger, eller at en religiøs autoritet, som fx en religiøs domstol i hjemlandet, anerkender hendes ønske. I praksis betyder det, at kvinder kan opleve sig fanget i et ægteskab, hun ikke ønsker at være i, på grund af religiøse og sociale forventninger samt mandens mulighed for at nægte hende skilsmisse.

Erfaringer viser, at kvinder i islamiske ægteskaber kan opleve at være fanget i ægteskabet, selv når de juridisk er skilt, fordi de fortsat er bundet religiøst og socialt. Derfor kan kvinder opleve at være formelt skilt i Danmark, men stadig være forpligtiget og bundet til ægtefællen.

Hvad er nikah og mahr?

Nikah er det islamiske vielsesritual, som bliver indgået mellem en mand og en kvinde. Det er ofte en imam, der står for vielsen, som kræver tilstedeværelse af to vidner. I nogle tilfælde har imamen vielsesbemyndigelse, mens han i andre tilfælde ikke har det. Hvis imamen ikke har vielsesbemyndigelse, er ægteskabet ikke juridisk gyldigt i Danmark. Parret kan dog også indgå et civilt ægteskab. En nikah kan derfor finde sted uden myndighedernes kendskab og uden at være juridisk bindende.

Mahr er en gave eller medgift, som manden giver kvinden ved nikah. Mahr kan bestå af penge, smykker, ejendom eller noget andet af værdi. Aftalen om mahr indgår som en del af ægteskabskontrakten og kan være forudbetalt (dvs. gives ved vielsen) eller udskudt (dvs. udløses fx ved skilsmisse).

Talaq som kontrolmiddel

Forskning viser, at mandens eneret til at give islamisk skilsmisse (talaq) kan give ham en betydelig magt i ægteskabet, da kvinden risikerer at miste ry og omdømme ved en skilsmisse. Denne magt kan bruges til at fastholde kvinden i et uønsket forhold og til at kontrollere hendes valg og adfærd ved at:

- nægte hende skilsmisse
- bruge forældremyndighed eller medgift som betingelse for skilsmisse
- fremstille ægteskabet som en religiøs pligt, hvorved kvindens rettroenhed drages i tvivl, hvis hun ønsker skilsmisse
- fremstille skilsmisse som et brud mod familiens ære og derved påføre kvinden skyld og skam
- true om skilsmisse som et middel til at styre hendes opførsel.

Hvad er barriererne for at forlade et islamisk ægteskab?

For mange kvinder kan vejen ud af et islamisk ægteskab være præget af stærke økonomiske, sociale og religiøse barrierer. Forskning og praksis viser, at disse forhindringer ofte forstærkes i æresrelaterede konflikter, hvor skilsmisse kan medføre et brud med familie, netværk og tro.

Barriererne er bl.a.:

- manglende egen indkomst og økonomisk afhængighed af ægtefælle eller familie
- sprogbarrierer og manglende kendskab til rettigheder og systemet
- frygt for at miste opholdstilladelse (for kvinder, der er familiesammenførte)
- frygt for udstødelse fra familien eller netværket og frygt for at miste adgang til børn
- skam og stigmatisering forbundet med skilsmisse
- psykisk vold, manipulation og trusler fra ægtefælle eller netværk
- ægteskabet opfattes som en religiøs pligt
- vold og kontrol opfattes som legitimt.

Konsekvenser for kvinderne

Forskning viser, at kvinder, som fastholdes i islamiske ægteskaber, ofte udsættes for omfattende belastninger. Kvinderne kan blandt andet opleve:

- fysisk, psykisk og seksuel vold
- stress, angst, depression og selvmordstanker
- følelse af fangenskab og magtesløshed, fordi de ikke anerkendes som skilte.

Omfang

Der findes ingen officielle tal om, hvor mange kvinder i Danmark, der er fastholdt i religiøse ægteskaber.

Relevant lovgivning

Det er strafbart at forhindre en borger i at forlade et ægteskab eller et ægteskabslignende forhold. Det følger af **straffelovens** bestemmelse om ulovlig tvang i § 260, stk. 1.

Det fremgår derudover eksplicit af straffelovens § 260 stk. 2, at det er en straffskærpende omstændighed, hvis den tvang, der er udøvet jf. § 260, stk. 1, indebærer, at nogen tvinges til at indgå ægteskab eller til en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller til at indgå i et andet ægteskabslignende forhold eller fastholder nogen ved tvang i et sådant ægteskab eller forhold.

Henvender en borger over 18 år sig til kommunen på grund af en æresrelateret konflikt, skal kommunen stille gratis rådgivning til rådighed. Hvis det skønnes, at borgeren er eller risikerer at blive udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, skal de tilbydes en handleplan. Handleplanen skal bl.a. indeholde en risikovurdering. Dette følger af **lov om social service** § 12 a.

Opmærksomhedspunkter for fagpersoner

- Kvinder kan have indgået ægteskabet frivilligt, men kan senere opleve at blive fastholdt med tvang.
- Fastholdelse kan ske gennem vold, økonomisk afhængighed, religiøst pres og negativ social kontrol.
- Processen med at bryde ud er ofte langvarig og kræver støtte – både juridisk, psykosocialt og praktisk.
- Religiøse autoriteter bør ikke inddrages i sager vedrørende æresrelaterede konflikter. Et sådant samarbejde kan indirekte risikere at medføre en utilsigtet bemyndigelse af religiøse autoriteter, hvilket kan indebære en risiko for opbygning af parallelsamfund og brud på basale rettigheder.

Husk i mødet med borgeren

- Spørg åbent ind til kvindens egen oplevelse af ægteskabet og hendes handlemuligheder.
- Vær opmærksom på risici og barrierer som æresnormer, religiøs skyld og loyalitet.
- Undgå antagelser og skab tryk til at tale om religiøse dilemmaer.
- Informér borgeren om rettigheder og muligheder for rådgivning og beskyttelse.
- Henvi altid til danske myndigheder, specialiserede krisecentre og rådgivningstilbud.

Sådan får du hjælp

Har du mistanke eller viden om, at en person er fastholdt i et islamisk ægteskab? Kontakt det nationale korps af sikkerhedskonsulenter, og få rådgivning om handlemuligheder på www.nc-maerk.dk/sikkerhedskonsulenter eller scan QR-koden.

MÆRK VIDEN er baseret på aktuel bedste viden fra forskning og praksis og er udviklet af Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK). Læs mere om dine muligheder for at få viden og rådgivning på www.nc-maerk.dk.

Maj 2025

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

www.uim.dk